

KÜLÖNFÉLÉK.

QZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM nagy állami érmét a vallás- és közoktatásügyi miniszter a bíráló bizottságnak javaslatára az 1903. évi karácsonyi kiállítás alkalmából Nagy Sándor festőművésznek adományozta, a hazai műipar számos ágának művészi, eredeti és e mellett mégis magyar irányban való fejlesztéseért, jelesen pedig kiállított bőrmunkáinak tervezeteiért.

KITÜNTETETT KIÁLLÍTÓK. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a f. évi március hó 8-án kelt 10.975. sz. rendeletével értesítette a M. Iparművészeti Társulatot, hogy a 2000 koronás állami nagy díjat a *Dékániféle* halasi csipkevarró-műhelynek adományozta, állami éremmel pedig *Fischhof* Jenő bordízművest, *Jancsurák* Gusztáv rézművest és *Simay* Lajos asztalosmestert tünteti ki. A kitüntetett kiállítók a legutóbbi karácsonyi kiállításon szereplő munkáikkal szolgáltak rá e jelentős elismerésre, amely őket bizonyára további buzgó munkásságra ösztönzi.

ARÓTHI R. GÉZÁNAK, e jeles szobrászunknak a legutóbbi karácsonyi kiállításon volt két értékes relieffét közöljük a 68. lapon, amelyet a korán elhunyt nagy mesternek, *Fadrusz* Jánosnak rajza nyomán a zilahi *Wesselényi-szobor* talapzata részére készített. A románkori felfogással megmintázott alakok honfoglaló vitézeket ábrázolnak. Ugyancsak tőle való a 75. lapon levő tintatarró, a melynek tervezésénél nyilván az ugynevezett *Attila* kincsenek ismert bikafejű csészéje inspirálta a művészt.

RÉGI HÁZ SZÉKELYUDVARhelyt. Most, hogy a külföld s annak nyomán nálunk is a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet gyűjti hazánk egyes vidékeinek ház- és lakástípusait, helyén valónak tartottuk bemutatni ezt a kis, egyszerű székelyudvarhelyi ősi házat, mely azonban igazi gyöngy a maga nemében. Olyan — erdélyiesen szólván — ügyes kis homlokzat, amely

ritkítja a párját. Semmi ornamentum nincs az egész házon; az egyedüli dísz a loggiaszerűleg kiugró lépcső. De ez oly hívogatólag mosolyog a belépőre, oly kokett a maga igénytelenségében, hogy az egész homlokzatnak végtelen bájt kölcsönöz. Szerencsések a nyílások arányai, a tetőmegoldás és milyen eredeti a pinceleányó! Kár, hogy lebontásra van kárhoztatva. Mert csak nem hagyható meg a modern rendszabályok korszakában az ilyen házacska, amelynek belépője olyan illetéktelenül kikönyököl a közös járdára s rontja a megkívánt uniformitást!

ERSENYDÍJAK és kiállítási kitüntetéseként szétosztatni szokott tárgyak között eddig alig szerepelt hazánkban a magyar iparművészeti alkotásokból valami s ha szerepelt is, akkor sem tudatos kiválasztással került oda. Az első lépést e tekintetben az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tette meg, amidőn — mint már az előző számunkban említettük — kiváló igazgatójának, *Forster* Gézának indítványára kimondta, hogy luxus-lóvásárain és tenyészállatvásárain kizárólag olyan díjakat szerepeltet, melyeknek tárgyait magyar iparművészekről szerez be s ezzel egy újabb jelentős összeget tart meg az országban. Már a *Tattersall*-ban tartott XXVI. luxus-lóvásáron, 1904 március 14-én tizenegy ilyen díj volt kitűzve a tenyészállatvásáron, március 26-ikán ugyanannyi és az április 17-iki XXVII. luxus-lóvásárra pedig tíz.

QZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA FÉLÉVI PÁLYAZATAI. Mint minden esztendőben, az idén is közlünk buzdításképp néhány pályamunkát az iparművészeti iskola félévi pályázataiból. Azaz nem is annyira buzdításképpen, mint elismerésképpen. Mert e pályamunkáknak egynémelyike (jóllehet azok csak napi 4 órai munkával járó két heti dolognak az eredményei, az alakrajz pedig csak két napé) olyan sikerült, hogy azok bármely kényes szaklap hasábjain is megállják a helyüket.

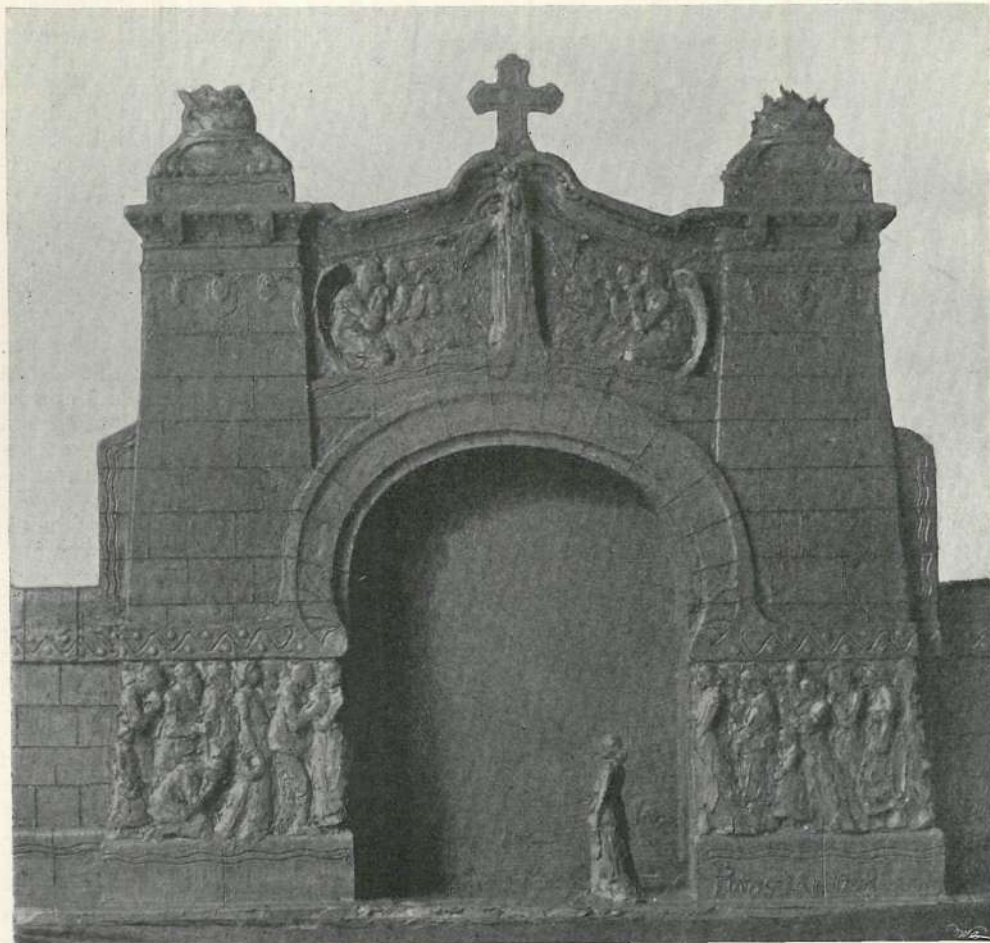
A festészeti szakosztály egy templom belsejében levő arhivoltnak díszítését oldotta meg. *Jámbor* Lajos munkája kompozíciójának egyszerűségével és színeinek mélységével tűnt ki, *Tari* Lajosé pedig eredeti beosztásával. A szobrászati szakosztálynak egy temető bejárata adta a motívumot. A legtöbb pályamunkára erős befolyással volt *Bartholomé*-nek a

KÜLÖNFÉLÉK

párisi Père-Lachaise-ben levő emlékszerű munkája, valamint Telcsnek utolsó tervezetei. A túlnyomó rész a gyászolók és siránkozók processzióját választotta díszítő motívumul, több-kevesebb szerencsével.

pompás humorral és virtuóz kezeléssel oldott meg.

A lakásberendezők egy ebédlő-csillárt terveztek. A tervezetek között reprodukció szempontjából legalkalmasabbnak mutatkozott *Mátrai Béla* modern, vörösréz

DÍSZÍTŐ SZOBRÁSZAT.
DÍJAZOTT PÁLYAMŰ.

TEMETŐKAPU.

TERVEZTE
POROSZLAY SÁNDOR.

Az Országos M. Kir. Iparművészeti Iskola pályázata.

Közöljük az első díjat nyert *Nemes Györgynek*, a második díjat nyert *Poroszlai Sándornak*, valamint *Sovánka Károlynak* pályaterveit.

A rézmetsző szakosztálynak egy táncrend címlapja képezte a feladatát, amely feladatot *Vadász Miklós* két tervével

Magyar Iparművészet.

csillárja. Az ötvös-szakosztálynak pályamunkái között úgy alakjával, mint technikai kezelésével *Tiringer Ferenc* pályaterve tűnt ki.

Az aktrajzolásnak számos sikerült dolgozatából az első díjat nyert *Sommer Vilmos* és a második díjazott *Dedinszky*

Elemér munkáit mutatjuk be. — A többi szakoknak pályamunkáiból részint a helyszűke, részint pedig a munkálatoknak reprodukcióra kevésbé alkalmas volta miatt mutatványokat nem közölhetünk.

SZENTELT-VÍZTARTÓ,
DÖMBÖRÍTOTT RÉZBŐL.
DIJAZOTT PÁLYAMŰ.

TERVEZTE
TIRINGER FERENC.

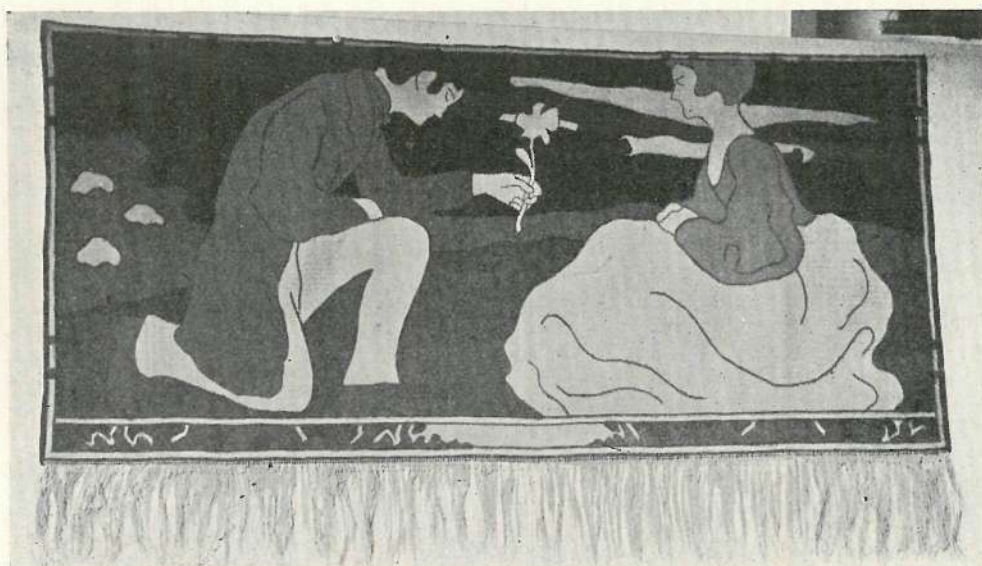
Az Országos M. Kir. Iparművészeti Iskola pályázata.

VEIT STOSS fafaragó művész kérdése mindinkább kezd tisztulni. Csak nem rég Riedl Frigyes a Budapesti Szemlében irányította rá a figyelmet, legújabbán pedig *Divald Kornél*, a Művészetben Daunnak Stossról írott könyvével kapcsolatban, sok új szempontra hívja fel a figyelmet. Divald már régóta szakszerű kutatásokkal tanulmányozza a magyarországi fafaragó művészeteket s Stossról az a véleménye, hogy Magyarországon született, alighanem a szepesi Stossfürdőn, 1438 táján. Veit Stoss testvéröccse Mátyás ötvös pedig az erdélyi Harróba való volt, s Veit maga Nürnbergben és Krakkóban működött, fiai azonban visszazármaztak hazánkba.

MAGYAR NYOMDÁSOK majdnem annyit civódnak egymás közt, mint a nyelvtudomány-nal foglalkozó egyetemi tanáraink. Van vagy öt szaklapjuk, amely egymással konkurál. Ha meg valami igazán üdvös mozgalom indul meg közöttük, az csakhamar a személyi motívumok folytán szétesik. Dicséretes törekvéssel a maguk erejéből szakkurzusokat létesítettek először a Mäser-lemez vésésre, aztán rajzoktatásra. Egy derék tanár, Harsányi Lajos, nem csekély áldozatkészséggel fáradozott is velük, hogy az ecset és rajzón titkaiba avassa. A kívánt eredmény azonban még a legteljesebb mértékben nincs biztosítva, mert az összetartás és kitartás nem nagy erénye a magyar nyomdászoknak.

BACSA INDÍTVÁNYA A KÉPZŐMŰVÉSZETI ZSÚRI UJJA SZERVEZÉSÉRŐL. A fejlődés törvénye a leghosszabb életűnek tartott rendszert is megbolygatja. A finoman kieszelt szabályokról egyszer csak kisül, hogy javításra szorúlnak. Ezt tapasztaljuk most különösen a hazai művészeti és iparművészeti szervezeteknél, ahol — az óriási fejlődésnek megfelelőleg — mindinkább hangosabb kívánalomként jelentkezik a funkcionáló tagok fel-frissítése és újabb alapokra való fektetése. Folyóiratunk fő cikkei közt olvasható Kriesch Aladárnak a dolgok mélyére tekintő fejtegetései a mai kiállításnak, tőkének, pályázatoknak és akadémiáknak művészetet gátló elfajulásairól; ugyanennek egy realizált pontját adja Bacsa András egy tervezetben, amelyben a Képzőművészeti Társulat zsürizésének reformálásához nyújt eszméket. A zsürizési módoknak mindenütt vannak hiányosságai. A német művészeti és iparművészeti egyesületek épp tavaly dolgoztak ki egy kongresszuson egy egységes elvek által vezetett új rendszert. Bacsa a Képzőművészeti Társulat kiállítási bíráló bizottságát és annak rendjét nem akarja újont megalkotni, hanem organikus fejlesztéssel javítani. Ez helyes is. Arra keres orvosságot, hogy a zsűrit megkímélje a panaszoktól és a művészek számára megnyugtató kritikát biztosítson; s amit ajánl az egy — csupán kétes eseteket eldöntő — új bizottság létesítése és a jelenleg működő zsűri ügyrendjének módosítása. Eddig a zsűritagok nem voltak kötelezve, hogy a zsűriben végig részt vegyenek, s az a zsűri-

PÁLYÁZATI ÜGYEK

VALLOMÁS.
SZÖVÖTT FALISZÖNYEG.

KRIESCH ALADÁR RAJZA UTÁN
KÉSZÍTETTE KOVÁLSZKY SAROLTA.

zés eredményében nyomokat hagyott, de tanúsgúl nem szolgált senkinek. Bacsa javaslata szerint ezentúl a kiállításra beküldött művek névtelenül szerepeljenek a zsűri előtt és a szavazást írásban kelljen eszközölni, ami által mindenki tudhatja, hogy a 12 tagból álló zsűri 12-féle szempontja közül hányat elégített ki a bírálathoz alá vett mű. Amely alkotásra szavazattöbbség nem esett, de legalább egyharmada a zsűrinek figyelemreméltónak ítélte, az ne zárassék ki egyszerűen, hanem egy második bizottság bírálja el, hogy kiállításra érdemes munka nem-e található benne. Ez — Bacsa szerint — megnyugtató volna és különválasztaná a dilettánsok ostromló hadát a pályája elején álló hivatásos művésztől. Szükségesnek tartja még azt is, hogy az eddigi kollektív kiállítások a nagy kiállítások keretén belül ne engedélyeztessenek s egy művész 8 képnél többet ki ne állíthasson. Mindezeket tartalmaz indokolással nyomtatásban is közzétette Bacsa András.

ST. LOUIS-I KIÁLLÍTÁSRA küldött tárgyak néhány érdekes darabját mutatjuk be a 67. lapon. Nagy Sándor, jeles művésznk tervei nyomán készültek a sajátos, nagy művészi tökéletességű rajzokkal díszített börmunkák, amelyek Belmonte Leo mes-

teri kezét dicsérik. Hasonlóképpen a st. louis-i kiállításra küldött kollekció becses darabjai a Kriesch Aladár terve nyomán Koválszky Sarolta német-eleméri műhelyeiben készült két fali szőnyeg, amelyet itt és a 101. lapon közlünk.

PÁLYÁZATI ÜGYEK.

PÁLYÁZAT. A M. Iparművészeti Társulat a kereskedelemügyi m. kir. miniszter által rendelkezésére bocsátott alaptól a következő két pályázatot hirdeti:

I.

a) Terveztessék egy, mintegy 40 iskolás gyermek számára szolgáló elemi iskolai tanteremnek teljes berendezése, úgy mint padok, dobogón álló íróasztal és szék, szabadon álló táblaállvány, szekrény könyvek és iratok számára, ruhafogas, fászlada, képkeretek, függő (gáz) lámpa és a falnak díszítése. Lehetőleg egyszerű, célszerű és a higiénikus követelményeknek megfelelő oly berendezésnek a tervét óhajtja a Társulat, amely a mostani disztelen és rideg iskolatermekkel szem-